

Marek 12,1-9 (Druhá postní neděle)

„Jeden člověk vysadil vinici, obehnal ji zdí, vykopal nádrž k lisu a vystavěl strážní věž; pak ji pronajal vinařům a odcestoval. V stanovený čas poslal k vinařům služebníka, aby od nich vybral podíl z výnosu vinice. Ale oni ho chytli, zbili a poslali zpět s prázdnou. Opět k nim poslal jiného služebníka. Toho zpolíčkovali a tak zneuctili. Poslal dalšího, toho zabil; a mnoho jiných – jedny zbili, jiné zabil. Měl ještě jednoho: svého milovaného syna. Toho k nim poslal nakonec a říkal si: ‚Na mého syna budou mít přece ohled.‘ Ale ti vinaři si mezi sebou řekli: ‚To je dědic. Pojďte, zabijeme ho a dědictví bude naše!‘ A chytli ho, zabil a vyhodili ven z vinice. Co udělá pán vinice? Přejde, zahubí vinaře a vinici dá jiným.

Co ještě měl udělat? Co nám lidem měl ještě připravit? Co my lidé víc chceme?

Ten, komu patří celý svět, dobře ho vymyslel, vystavěl, zprovoznil - ten nám kousek z něho dal do správy. Máme kde žít, kde se starat a máme co dobrého získávat. Všechno by mohlo tak pěkně fungovat! Jenom dělat to, co se žádá. Není v tom nic nepochopitelně záludného. Dostali jsme přece ten svěřený prostor zřetelně ohraničený. Máme stanoveny hranice, které chrání nás i druhé. Máme jakýsi lis - tedy zařízení, v němž i z mála dostanete při troše presu nějakou dobrou šťávu. Je tu i věž, potřebné kontrolní stanoviště, z něhož se dá leccos uhlídat. V tom darovaném prostoru se navíc rodí dobré ovoce. To máme majitelem zaručeno. Je z čeho žít! Vlastně se žádá jen odpovědný přístup. Rozumné hospodaření s poskytnutým místem a s dary, které v něm bereme. Získáváme je (přiznaně) ani ne tak vlastním umem, nýbrž díky tomu, že tu vinici někdo jiný založil a ona plodila dřív, než jsme se v ní my objevili.

A přece to lidem nestačí! Neustále se opakující nekonečný příběh o nespokojených lidech v zahradě - tady je to vinice. Vše bylo připraveno. Stačilo by držet základní nastavení - tovární nastavení programu život v zahradě Boží - a pak by se jen tu a tam udělal nějaký ten servis, běžná údržba, tu se štipne, tu sekne a tam zas obváže. Nějaké to pravidelné pokání, jak by řekl reformovaný křesťan a pak by to mohlo udržitelně šlapat jak ženevské hodinky.

Kdyby. Kdyby to někdo z nás lidí zas nepokazil. Kdyby jsme si to my nepokazili? Nebo ti druzí? Nebo samo se nám to rozpadá? Ne, sebekritika je standardní výbavou pravidelného účastníka nedělních bohoslužeb.

Kde se stala chyba? Kde se stále znova chybuje a kazí se to, co nám bylo v dobré kondici svěřeno? Pán Bůh nám poskytl krásné místo k životu - k životu ve společenství. Někdy se zdá, že jakýkoliv zásah v té darované boží krajině je dopředu odsouzen ke zhoršení stavu věcí. Toho, co by se dalo zásadně vylepšovat, vskutku mnoho není. To je problém, na nějž musí zákonitě vždy narazit lidé, kteří chtějí pro církev vytvořit nějaký nový strategický plán či novou vizi. Nakonec se nemůže ukázat jako nejpotřebnější a nejzákladnější nic jiného, než to, co bylo základní od počátku. Kázat evangelium všem národům. Nebo chcete-li jinak: Žít ze slova Božího a přivádět k němu ty, které máme kolem sebe. Není nic původnějšího a zároveň nic aktuálně potřebnějšího než toto. Stále stejné a stále stejně potřebné plody evangelia.

Proč se nám lidem znova a znova začne zdát, že to nestačí? Že by šlo z dobře plodící vinice vydobýt ještě něco víc. Ještě nějak líp se zařídit. Víc se nasytit. Vždyť to potřebujeme, Pane Bože, kdo jiný taky? Víc místa, víc plodů, víc lidí k použití, víc slov, víc myšlenek, víc zážitků, víc energie..., víc do zásoby všeho. Stojíme o víc, Pane.

A proč? Proč nestačí to, co jste dostali na začátku? Před tím, než jste k tomu cokoliv přidali?

Dostali jste to především svěřeno, moji milí lidé, říká majitel původní verze. A v tomto místě je asi jádro věci. Co máme k životu, máme na čas svěřeno. Nepatří nám to. Nemáme vlastnická práva ani na evangelium. Můžeme užívat svěřené k dobrému. Jediná podmínka: Nebudeš nikdy popírat svůj nájemní vztah. Jsi a vždy budeš nájemník, člověče. Budeš respektovat majitele. Nebudeš se za něj vydávat. Nebudeš si hrát na toho, kterému to všechno patří. Máš svou čest jako vyvolený nájemník.

Nechce se mi říct: "pouhý" nájemník. Proč pouhý? Vyhrál jsi výběrové řízení na užívání místa pro život - takhle na to koukej, člověče. Pravděpodobně byla celá řada těch, kteří to nevyhráli a k životu se neprodrali. Jsi na vinici Páně. Žiješ. Navíc jsi tam, kde se dá poměrně dost dobře žít.

Jediná podmínka "pamatování na majitele" je vyjádřena nájemným. Z toho, cos z milosti Boží dostal, člověče, část odevzdej. Slovo "část" bude asi vždy znamenat velmi nepřesný díl. Nejspíš s přibývajícím časem, čím dál menší podíl? Člověku časem narůstá dluh, až od určitého věku asi hmatatelně pociťuje, jak už nemá šanci to nájemné s Pánem Bohem náležitě srovnat. Zjišťuje, že se do plusové bilance do smrti nedostane. Jsme nájemníci a vždy také potencionální dlužníci.

Jenom část mi, služebníku můj, odevzdej a stačí. Nezapomeň na mě a bude to v pořádku. Ty jsi nájemník, já majitel - tohle základní určení božího zákona respektuj a mohlo by se dařit tobě i kdekomu dalšímu vedle tebe.

Jenomže. Lidská nenasytlost je nezničitelná. Jedna potřeba střídá druhou, jedna touha dohání další (a další).

Pán Bůh tím evidentně není zaskočen, protože se první ignorací nedává odradit. Posílá upomínku. Posílá a posílá a znova posílá za lidmi další poštu. Jakoby neochvějně věřil, že třeba ten 158. dopis si už člověk přece musí otevřít. Posílá jednoho svého posla za druhým - to je neustávající Boží pohyb vůči světu.

Někteří říkají: Ale Pán Bůh je strašně daleko... To si myslí člověk, který právě všechna ta Boží připomenutí a varování dosud spíš přehlíží. Co jich je! Pán Bůh si dává práci, aby nás v naší iluzi nenechal. Zas a zas o sobě dává na vinici světa vědět. Zkouší posílat jednoho, druhého, dalšího - s nadějí, že tentokrát to třeba zabere a přestaneme si myslet, jak to sami dobře zvládáme a nikoho jiného nepotřebujeme.

I když v tomto Ježíšově podobenství se lidé chovají ještě o dost sebevědoměji a o dost hruběji. Na boží neustálý pohyb vůči světu, nájemníci (správci světa) reagují čím dál, tím víc odporlivě a arogantně.

Je to jenom dobová kritika tehdejších autorit, které Ježíš záměrně provokuje? To dnes na vládce všeho druhu přece taky pasuje... - padá to pěkně na jejich hlavu. Nebo to můžeme skutečně sebekriticky přiložit i ke svým životům, a k životu společenství církve? Kdo by nás měl v čem výrazně upomínat, že jsme jen nájemníci svěřeného bohatství? Bohatství evangelia. Dobré úrody, kterou již sklízeli naši předchůdci ve víře a zužitkovali s pokorným vědomím dluhu vůči Bohu.

Nebo se dá taky povědět: Smiřte se s tím, že dnes se hospodaří jiným způsobem. Majitel by mohl být rád, že mu někdo to dědictví udržuje. Ať neřeší detaily smlouvy, není doba, kdy by smlouvy byly jednoduše vymahatelné. Řešil někdo při sepisování smlouvy na prostor k životu, že se mohou výrazně změnit podmínky života? A to, čemu se třeba dříve říkalo život podle božích řádů, že je (údajně) čím dál těžší naplňovat?

Majitelova reakce v Ježíšově podobenství je nesmlouvavá. Nejsem si jist, že bychom na to my mohli říct: Nic jiného na ty namyšlené a hrubé lidi neplatí, budou nahrazeni.

Jestliže bychom takhle skončili, mohli bychom začít sčítat ty, kdo neobstojí. A dopadlo by to podobně tragicky, jako jakýkoliv lidský pokus o důsledné řešení problému těch, kdo nevyhovují.

Boží řešení nepokorného nájemnictví je jiné - jaksí o dost humánnější než všechna známá lidská řešení. Pán Bůh totiž neustal ve svém pohybu k nám lidem a posílá k nám znova a znova zprávu o tom, kdo je majitel a jak s touto zprávou naložit. Jakoby dosud nepřestal věřit, že si ještě další lidé nechají připomenout jeho dobré stvořitelské řady a stanou se odpovědnými správci života.

Někdy křesťany napadalo: Není to až naivní důvěra v lidi? Najdou se skutečně ještě další tací, kteří se nechají oslovit tím, co Bůh posílá? A přestanou pohrdat tím, co k nim přichází a začnou splácet Bohu nájemné ohleduplným hospodařením?

Jakýsi apoštol, kterého Pán Bůh lidem taky poslal, zmateným křesťanům ve své době napsal: *Pán Bůh nezapomněl splnit to, co ohlásil, jak si to někteří vykládají, nýbrž má s námi lidmi trpělivost. Nepřeje si, aby někdo zahynul.* (2. Pt 3,9). To, co je v lidských očích naivita a nečinnost, to je v božím záměru aktivita na plný výkon. Je to svatá trpělivost a boží láska. Zase znova na nás počká, jen abychom nemuseli na té své vinici skončit špatně.